

**YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ'NİN, YABANCI ÜLKE MAHKEMESİ TARAFINDAN VERİLEN TALAK
(ERKEĞİN TEK TARAFLI BEYANI) İLE BOŞANMA KARARININ TÜRK KAMU DÜZENİNE AÇIKÇA AYKIRI
OLMASI VE MAHKEMENİN BOŞANMA TESPİT BELGESİ DÜZENLEME KARARININ YABANCI
MAHKEME KARARI NİTELİĞİNDE OLMAMASI NEDENİYLE TANINAMAYACAĞINA İLİŞKİN
20.01.2021 T., 2020/6079 E. 2021/411 K. SAYILI KARARININ İNCELENMESİ**

1. Kararın Özeti

Yargıtay kararına konu olayda, Afganistan ve Türk vatandaşı olan taraflar evlenmiş ve müşterek iki çocukları olmuştur. Davacı koca, davalı kadından Suudi Arabistan Krallığı Cidde Aile Mahkemesi'nde talak (erkeğin tek taraflı beyanı) ile boşanmış ve boşanma kararının Türkiye'de tanınmasını talep etmiştir. Yerel mahkeme, boşanma kararının tanınmasına karar vermiştir. Davalı kadın istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Bölge adliye mahkemesi, istinaf talebinin esastan reddine karar vermiştir. Bunun üzerine davalı, temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Yargıtay, erkeğin "sen boşsun" diyerek tek taraflı irade beyanıyla, davalı kadının iradesini yok sayarak boşanmasının Türk kamu düzenine, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitliğe, 41/1'inci maddesine aykırı olması ve erkeğin sen boşsun beyanı üzerine kadının 3 aylık sürede kocasının eve dönmediğini bildirmesi üzerine mahkemenin kadının boşanmış olduğuna ilişkin tespit belgesi düzenlemesi nedeniyle ortada bir yabancı mahkeme kararı olmadığına, bu nedenle boşanma kararının tanınmasına karar verme olanağı olmadığına ve neticeten yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

2. Kararın Değerlendirilmesi

Yargıtay kararının hukuka uygunluğu değerlendirilmeden önce tanıma veya tenfizin ön şartları, yabancı idarî boşanma kararlarının tanınması, kamu düzeni ve savunma hakkının ihlali hususlarının açıklanması gerekmektedir.

MÖHUK m. 50 uyarınca tanıma ve tenfizin ön şartları; kararın yabancı mahkeme tarafından verilmesi, yabancı mahkeme kararının özel hukuka ilişkin olması, yabancı mahkeme kararının kesinleşmiş olmasıdır.

MÖHUK m. 50 uyarınca yabancı mahkemelerin hukuk davalarına ilişkin kararları tanınabilir ya da tenfiz edilebilir. Yabancı idarî makamlarca verilen kararların tanınması ya da tenfizi kural olarak

mümkün değildir. Ancak 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 27/A maddesi¹ ve Yabancı Ülke Adli veya İdarî Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmelik uyarınca yabancı ülke adli ya da idarî makamları tarafından boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin kararlar, verildiği ülke hukukuna göre yetkili adli veya idari makamca verilmesi, usulen kesinleşmiş olması ve Türk kamu düzenine aykırı olmaması şartıyla nüfus kütüğüne tescil edilebilir. Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu bazı milletlerarası anlaşmalarda idarî makamlarca verilen kararların da Türkiye'de sonuç doğuracağı kabul edilmiştir. Öyleyse yabancı idarî makamlarca verilen kararların tanınması veya tenfizi ancak 5490 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi, Yabancı Ülke Adli veya İdarî Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmelik ve milletlerarası ikili ya da çok taraflı anlaşmalar kapsamında mümkündür². Nüfus Hizmetleri Kanunu m. 27/A-(1) uyarınca verildiği devletin hukukuna göre yetkili adli veya idari makamın verilen, usulen kesinleşen ve Türk kamu düzenine açıkça aykırılık teşkil etmeyen kararlar, nüfus kütüğüne tescil edilebilir. Yabancı Ülke Adli veya İdarî Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmelik m. 9/7³ uyarınca ise Türk kamu düzenine açıkça aykırı kararların tescili talebi

¹ "Yabancı ülke adli veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar; bizzat veya vekilleri aracılığıyla tarafların birlikte veya taraflardan birinin ölmüş ya da yabancı olması halinde Türk vatandaşı olan diğer taraf veya vekilinin tek başına başvurması, verildiği devlet kanunlarına göre konusunda yetkili adli veya idarî makam tarafından verilmiş ve usulen kesinleşmiş olması ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı bulunmaması şartlarıyla nüfus kütüğüne tescil edilir".

² **Ekşi, Nuray**, Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 2. Baskı, İstanbul, 2020, s. 118; **Güven, Pelin**, Tanıma-Tenfiz Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, Ankara, 2013, s. 31-32; **Mesci, Barış**, "Evliliğe İlişkin Olarak Yabancı Adli veya İdari Makamlarca Verilen Kararların Türk Nüfus Kütüğü'ne Tescili", Fasikül Hukuk Dergisi, C. 11, S. 120, 2019, s. 20-21; **Altınparmak, Kübra**, "Velayet Uyuşmazlıklarında Yeni Bir Dönem mi? 1996 Tarihli Lahey Velayet Sözleşmesi Hakkında Bir İnceleme", Anadolu Üni. Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, 2020, s. 429; **Güner, Cemil**, "Türk Hukukunda Yabancı Boşanma Kararlarının Tanıma Kararı Alınmaksızın Tescili", Akdeniz Üni. Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S.2, 2019, s. 304; **Özkan, Işıl/Tütüncübaşı, Uğur**, Uluslararası Usul Hukuku, Ankara, 2020, s. 178.

³ "Türk kamu düzenine açıkça aykırı olan kararlar gerekçesi belirtilmek suretiyle reddedilir".

reddedilmektedir. Bu durumda MÖHUK uyarınca kararın tanınması veya tenfizi için dava açılması gerekmektedir (Yön. m. 11⁴)⁵.

MÖHUK m. 54 uyarınca tanıma ve tenfizin esas koşulları ise; kararın verildiği ülke ile Türkiye arasında karşılıklılık olması, kararın Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine giren bir konuda verilmemiş olması, yabancı mahkemenin kendisini aşırı yetki oluşturacak biçimde yetkili görmüş olmaması, kararın Türk kamu düzenine açıkça aykırı olmaması ve kararın davalının savunma haklarına uyarak verilmiş olmasıdır.

Kamu düzeninin milletlerarası özel hukuktaki kapsamı ve anlamı, iç hukuktaki, kapsamından ve anlamından farklıdır. Yabancı mahkeme ilamının tanınması ya da tenfizi şartı olan kamu düzeninin kapsamına; temel hak ve özgürlükler, hukukun temel ilkeleri ve Türk toplumunun ahlak anlayışı girmektedir. Kamu düzeni, toplumdaki topluma ve zamana göre değişen bir kavramdır. Bu nedenle kamu düzeni değerlendirilirken yabancı mahkeme kararının verildiği tarih değil, tenfiz tarihi dikkate alınmaktadır⁶.

Kamu düzenine aykırılık, savunma hakkına uyma şartı bakımından da oldukça önemlidir. Savunma hakkının ihlali, kararın verildiği ülke hukukuna göre tespit edilmektedir. Ancak tenfize bakan Türk mahkemesi hakimi, Türk usul hukukuna göre savunma hakkının ihlal edildiği kanısına varır ise, yabancı mahkeme kararı Türk kamu düzenine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durumda hakim, davalının itirazıyla bağlı olmadan tenfiz talebinin reddine re'sen karar verebilmektedir. Örneğin, davalıya dava dilekçesinin ve eklerinin, duruşma gününün usulüne uygun biçimde tebliğ edilmemesi, yargılama sırasında taraflara tanınan sürelerin savunma hakkını fiilen ortadan kaldıran bir nitelikte olması,

⁴ "Yabancı ülke yetkili adli veya idari makamlarınca verilen kararların tesciline ilişkin başvurunun komisyonca reddedilmesi halinde; 5718 sayılı Kanun uyarınca yetkili aile mahkemelerine kararın tanınması veya tenfizi için dava açılabilir".

⁵ Mesci, s. 21.

⁶ Ekşi, s. 294-295; Güven, s.131. 10.02.2012 T., 2010/1 E. 2012/1 K. sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı'nda, kamu düzenine aykırılık değerlendirilirken "yabancı ilamın Türk Hukukunda bir veya birden çok kanun hükümlerine aykırı bulunmasından çok Türk Hukukunun temel değerlerine, Türk genel adap ve ahlak anlayışına Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına ve hukuk siyasetine, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklere milletlerarası alanda geçerli ortak ve kabul görmüş hukuk prensiplerine, ikili anlaşmalara, gelişmiş toplumların ortak benimsedikleri ahlak ve adalet anlayışına, medeniyet seviyesine siyasi ve ekonomik rejimine" dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir (www.yargitay.gov.tr, e.t. 22.04.2022).

tarafra iddia ve savunmalarını sunmak için eşit hak tanınmaması halinde davalının savunma hakkına uyulmamaktadır. Bu durumda ise yabancı mahkeme kararı, hukukun temeli olan adalet duygusunu zedelediğinden Türk kamu düzenine aykırılık teşkil etmektedir⁷. T.C. Anayasası'nın 36'ncı maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesi uyarınca herkes adil yargılanma hakkına sahiptir. Tarafra iddia ve savunma imkanı tanımadan yapılan bir yargılama ise adil yargılanma hakkının ihlalidir. Adil yargılanma hakkının kapsamında olan savunma hakkının ihlali, kamu düzenine açıkça aykırıdır.

Türkiye, kendi ülkesinde yapılan talakı kamu düzenine aykırı olması nedeniyle tanımamaktadır. Ancak Türkiye dışındaki bir ülkede gerçekleşen talakın tanınmasına daha sıcak yaklaşmaktadır. Ancak burada kadının rızası dikkate alınarak ikili bir ayırım yapılmaktadır. Başka bir ülkede kadının rızasıyla yapılan talak, kural olarak Türk kamu düzenine aykırı değildir. Bu durumda talak, Türkiye'de tanınabilmektedir. Kadının talaka rıza göstermemesi halinde ise tek taraflı olarak yapılan bu talak, kamu düzenine açıkça aykırı sayılmaktadır. Dolayısıyla kadının rızası olmadan yapılan talak tanınmamaktadır⁸.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 20.01.2021 T., 2020/6076 E. 2021/411 K. sayılı kararına konu olayda erkeğin tek taraflı boşanma beyanı, mahkemede tespit ve tescil edilmiştir. Somut olayda kadının rızası alınmamış, duruşmaya katılımı sağlanmamış, boşanma erkeğin "sen boşsun" şeklindeki tek taraflı beyanıyla ve kadının erkeğin 3 ay boyunca eve gelmediğini bildirmesiyle gerçekleşmiştir. Olayda kadının savunma hakkı tek taraflı olarak kısıtlandığından ve kadın-erkek eşitliği gözetilmediğinden yabancı mahkeme kararı, Türk kamu düzenine açıkça aykırıdır. Bu nedenle yabancı mahkeme tarafından verilen talak kararının Türkiye'de tanınması mümkün değildir. Tanıma ve tenfiz davasına bakan Türk mahkemesi hakimi, yabancı mahkeme kararının kamu düzenine aykırı olup olmadığını re'sen dikkate almaktadır. Bu bakımdan Yargıtay'ın somut olaydaki talakın mahkeme kararı niteliğinde olmaması ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması nedeniyle tanınamayacağına ilişkin kararı yerindedir. Nitekim MÖHUK m. 50'de yer alan yabancı mahkeme tarafından verilmiş ilamlar ifadesinden açıkça anlaşıldığı üzere ilamı verenin mahkeme olması gerekmektedir. MÖHUK m. 54/1-c uyarınca ise tanıma kararı verilebilmesi için yabancı mahkeme kararının kamu düzenine açıkça aykırı olmaması gerekmektedir. T.C. Anayasası'na göre kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devletin organları ve idare makamları, tüm işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun biçimde hareket

⁷ Şanlı, Cemal/Esen, Emre/Ataman-Figanmeşe, İnci, Milletlerarası Özel Hukuk, 9. Bası, İstanbul, 2021, s. 688-693; Güven, s. 157-169; Ekşi, s. 326-329.

⁸ Ekşi, s. 575.

etmek zorundadır (m. 10/1-2). Kadının beyanı alınmadan erkeğin tek taraflı biçimde kadından boşanması, Türk hukukunun temel değerlerine ve Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına, Anayasa'ya ve Türk toplumunun medeniyet seviyesine açıkça aykırıdır. Bu nedenle somut olaydaki boşanma kararı, kamu düzenine açıkça aykırıdır. Bu kararın tanınması mümkün değildir.

ASLANKOÇ
HUKUK BÜROSU

BİBLİYOGRAFYA

EKŞİ, Nuray : Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 2. Baskı,
İstanbul, 2020.

GÜVEN, Pelin : Tanıma-Tenfiz Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve
Tenfizi, Ankara, 2013.

MESCI, Barış : “Evliliğe İlişkin Olarak Yabancı Adli veya İdari Makamlarca
Verilen Kararların Türk Nüfus Kütüğü’ne Tescili”, Fasikül
Hukuk Dergisi, C. 11, S. 120, 2019, s. 20-23.

**ALTINPARMAK,
Kübra** : “Velayet Uyuşmazlıklarında Yeni Bir Dönem mi? 1996 Tarihli
Lahey Velayet Sözleşmesi Hakkında Bir İnceleme”, Anadolu
Üni. Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, 2020, s. 411-433.

GÜNER, Cemil : “Türk Hukukunda Yabancı Boşanma Kararlarının Tanıma
Kararı Alınmaksızın Tescili”, Akdeniz Üni. Hukuk Fakültesi
Dergisi, C. 9, S.2, 2019, s. 299-325.

ÖZKAN, Işıl/

TÜTÜNCÜBAŞI, Uğur : Uluslararası Usul Hukuku, Ankara, 2020.

ASLANKOÇ
HUKUK BÜROSU

ŞANLI, Cemal/

ESEN, Emre/

ATAMAN-FİGANMEŞE,

İnci

: Milletlerarası Özel Hukuk, 9. Bası, İstanbul, 2021.

ASLANKOÇ
HUKUK BÜROSU

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Adana Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesi

DAVA TÜRÜ: Tanıma ve Tenfiz

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davalı tarafından temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı dava dilekçesi ile tarafların boşanmaları yönündeki yabancı mahkeme kararının tanınmasını istemiş, mahkeme ilk kararında davanın kabulü ile yabancı mahkeme kararının tanınmasına karar vermiş, davalı tarafın istinaf kanun yolu incelemesi talebi üzerine ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi 04/10/2018 tarihli kararında; "Davalıya duruşma günü olarak bildirilen günden önce duruşma açılıp davalının yokluğunda karar verilerek hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiği" gerekçesi ile kararın kaldırılarak eksiklikler giderilerek yeniden karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir. İlk derece mahkemesi usule yönelik eksiklikleri gidermek sureti ile 28/05/2019 tarihli son kararında; davanın kabulü ile tarafların boşanmalarına ilişkin Suudi Arabistan Krallığı Cidde Aile Mahkemesinin 08/02/2016 tarih ve 3721711 sayılı boşanma kararının tanınmasına karar vermiştir. Karar hakkında davalı tarafça istinaf kanun yolu incelemesi talep edilmiş, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi 08/10/2020 tarihli kararı ile davalı tarafın istinaf kanun yolu incelemesi başvurusunun esastan reddine karar vermiş, hüküm davalı vekilince temyiz edilmiştir.

Yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilâmların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır (MÖHUK m. 50/1). Yabancı mahkeme ilâmının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi yabancı ilâmın tenfiz şartlarını taşıdığından mahkemece tespitine bağlıdır. Tanımadaki 54 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uygulanmaz (MÖHUK m.58/1). Tanıma kararı verilebilmesi için ortada bir mahkeme kararı bulunması ve bu kararın kamu düzenine açıkça aykırı olmaması gerekir (MÖHUK m. 54/1-c, 58/1). Türk hukuk düzeninin temelini teşkil eden ve kendisinden vazgeçilmeyecek normlarının ihlal edilmesi halinde kamu düzeninin açıkça ihlal edildiğinden söz edilebilir. "...Burada esas alınması gereken kıstas, yabancı ilâmın Türk Hukukunda bir veya birden çok kanun hükümlerine aykırı bulunmasından çok Türk Hukukunun temel değerlerine, Türk genel adap ve ahlak anlayışına Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına ve hukuk siyasetine, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklere milletlerarası alanda geçerli ortak ve kabul görmüş hukuk prensiplerine, ikili anlaşmalara, gelişmiş toplumların ortak benimsedikleri ahlak ve adalet anlayışına, medeniyet seviyesine siyasi ve ekonomik rejimine bakmak olmalıdır" (10.02.2012 tarih ve 2010/1 E., 2012/1 K.sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (TCA) Kanun önünde eşitlik başlıklı 10. maddesinde "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları, bütün işlerde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar (TCA m.10/1-2)." şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Yine Türkiye

Cumhuriyeti Anayasası'nın Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları başlıklı 41/1. maddesine göre "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır." Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü başlıklı 11. maddesine göre; "Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır" (TCA m.11/1).

Türkiye Cumhuriyeti adına 14 Mart 1985 tarihinde imzalanan "11 Nolu Protokol ile Değişik İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmeye Ek 7 Nolu Protokol", 6684 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunarak, 25.03.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe girmiş ve iç hukuk hükmü haline gelmiştir. Ek 7 Nolu Protokol'ün 5. maddesine göre, "Eşler, evlilik bakımından, evlilik süresince ve evliliğin bitmesi halinde, kendi aralarındaki ve çocuklarıyla olan ilişkilerinde, özel hukuk niteliği taşıyan hak ve sorumluluklar açısından eşittir. Bu madde, devletlerin çocuklar yararına gereken tedbirleri almalarına engel değildir".

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin Milletlerarası Antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda Milletlerarası Antlaşma hükümleri esas alınır (TCA m. 90/son).

Eldeki davada tarafların Afganistan vatandaşı ve davacının aynı zamanda Türk vatandaşı olduğu, 2008 yılında evlendikleri, 2009 ve 2012 doğumlu iki ortak çocuklarının olduğu anlaşılmaktadır. Tanınması istenen Suudi Arabistan Krallığı Cidde Aile Mahkemesinin 08/02/2016 tarih ve 3721711 sayılı boşanma kararının çevirisinin incelenmesinde; davacı erkeğin tek taraflı beyanı (talak) ile tarafların boşandığı, kadının 3 aylık müddet içinde kocasının kendisine dönmediğini bildirmesi üzerine kadının boşanmış hükmünde olduğuna ilişkin tespit belgesi düzenlendiği ve boşanmanın bu şekilde kesinleştiği anlaşılmaktadır. Bu durumda ortada yabancı mahkemece verilmiş bir boşanma kararı bulunmamaktadır.

Davacı erkeğin tek taraflı olarak "Sen boşsun" şeklindeki beyanı ile boşanmalarına, üç ay sonrasında kadının kocasının kendisine dönmediğini bildirmesi üzerine tarafların boşanmalarının kesinleşmesine ilişkin, kadının iradesinin yok sayılması niteliğindeki karar, Türk kamu düzenine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Bu itibarla yabancı mahkeme kararının tanınmasına karar verilmesi olanağı bulunmamaktadır. O halde, davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde kabulü doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda gösterilen sebeple bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinin kararının kaldırılarak ilk derece mahkemesinin kararının BOZULMASINA, temyiz peşin harcın istek halinde yatırana geri verilmesine, dosyanın ilk derece mahkemesine, karardan bir örneğinin ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine gönderilmesine oybirliğiyle karar verildi. 20.01.2021 (Çrş.)